

Građani, „opremljeni“ sensorima, podacima i znanjem o zagađenju vazduha postaju „vlasnici“ teme i složni u zahtevu za čist vazduh. Nakon merenja, dolazi vreme i za mere. Kad građani urade svoj „deo posla“, dolazi red i na institucije.

Akcija širenja mreže sprovedena je u toku decembra 2020. i januara 2021. godine. Zahvaljujući novim sensorima koji su instalirani širom Srbije, prevashodno u onim sredinama u kojima ne postoji monitoring u realnom vremenu u državnoj i lokalnoj mreži, brojni građani mogu da prate kvalitet vazduha uživo.

Letimičan pregled ključnih informacija o kvalitetu vazduha u Republici Srbiji u 2019. godini, kako tekstualnog dela, tako i pratećih infografika, može ostaviti utisak koji je bolji od faktičkog stanja. Vazduh je u dvema zonama, sa izuzetkom tek nekoliko gradova, ocenjen kao čist. Slikom na kojoj su podaci o kvalitetu vazduha po gradovima, zonama i aglomeracijama, predstavljeni, dominira zelena boja, koja označava čist vazduh. Međutim, ovu sliku je potrebno dodatno izoštriti. Važno je napomenuti da u gradskim sredinama u kojima je zabeleženo prekomerno zagađenje živi preko 3 miliona građana Republike Srbije. Iz priloženih trendova zagađenja, možemo primetiti da su velike gradske sredine u kontinuitetu suočene sa prekomernim zagađenjem vazduha. Pored opasnosti koje ovo predstavlja po zdravlje stanovništva, ovo je pokazatelj i da potrebne mere za smanjenje zagađenja - ili nisu preduzete, ili ne daju željene rezultate.

Analiza obima monitoringa u državnoj mreži, pre svega u pogledu toga koje se zagađujuće materije prate, kao i doprinosa lokalnog monitoringa, kao i doprinos rezultata lokalnog monitoringa ovom Izveštaju, nameću nelagodan zaključak: Vazduh u Srbiji uglavnom je čist samo u sredinama gde ne postoji kontinualni monitoring čestičnog zagađenja. Upravo ovo je razlog pokretanja građanske mreže za merenje kvaliteta vazduha, koji je Beogradska otvorena škola pokrenula 2019. godine. Osnovni cilj uspostavljanja mreže je da građani dobiju informacije o kvalitetu vazduha u realnom vremenu. Pored toga, cilj je i da se, kroz širenje mreže, građani uključe u praćenje kvaliteta vazduha, upute u standarde kvaliteta vazduha, obaveze i nadležnosti institucija, i da zajedno postave pitanje monitoringa i zaštite vazduha na dnevni red donosilaca odluka u svojim zajednicama.

U saradnji sa „Eko stražom“, jednim od najposećenijih foruma o životnoj sredini na društvenim mrežama u Srbiji, tim BOŠa došao je u kontakt sa aktivistima širom Srbije, koji su iskazali interesovanje za „priključenje“ na našu mrežu. Sensori su širom Srbije raspoređeni u vreme novogodišnjih praznika, uz simboličnu želju da u novoj 2021. godini dišemo čistiji vazduh. Nakon sklapanja, slanja i instaliranja senzora, podaci o kvalitetu vazduha u realnom vremenu sada su vidljivi u brojnim novim sredinama: Prokuplju, Leskovcu, Trsteniku, Popovcu, Novom Pazaru, Priboju, Čačku, Valjevu, Zrenjaninu, Kikindi,

Apatinu, Futogu, Bečuju, Vršcu...Podaci iz mreže za građansko merenje kvaliteta vazduha mogu se videti na sajtu sensor.community, kao i na mobilnoj aplikaciji Air Care. Podaci nisu zvanični, ali su vrlo ilustrativni, kao i cela akcija - u nedostatku činjenja od strane institucija, građani preuzimaju stvar u svoje ruke. Spisak se ovde ne završava, i planiramo da ga uskoro dodatno proširimo i praktično uključimo sve veće gradske sredine. Pored toga, planiramo i seriju razgovora i treninga na temu lokalnih politika zaštite vazduha. Razgovaraćemo o tome kakva je raspodela nadležnosti u ovoj oblasti, kako bi trebalo da izgleda zvanični sistem monitoringa, koje su obaveze emitera, koje su nadležnosti lokalne samouprave.

Izvor: Beogradska otvorena škola